

Praten MET

i.p.v. OVER kinderen

Marian Vendrig
Studentnummer 2163740
Master SEN gedragsspecialist
Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg
Begeleider ; Marijke Reith
Juni 2012

Inhoudsopgave

<u>Samenvatting</u>	3
<u>Hoofdstuk 1 Algemeen idee</u>	
1.1 Huidige situatie waaruit het onderwerp is ontstaan	4
1.2 De verlegenheids situatie	5
1.3 De onderzoeksvraag met deelvragen	6
<u>Hoofdstuk 2 Verkenning van de theorie en de praktijk</u>	
2.1 Handelingsgericht werken	7
2.2 Oplossingsgericht werken	9
2.3 Oplossingsgerichte gespreksvoering	11
2.4 Oplossingsgerichte gespreksvaardigheden	13
<u>Hoofdstuk 3 De onderzoeksmethodologie</u>	
3.1 De onderzoeksmethode	15
3.2 De onderzoeksgroep	15
3.3 De meetmomenten	16
3.4 De onderzoeksinstrumenten	17
3.5 De etnische aspecten van het onderzoek	18
<u>Hoofdstuk 4 Uitvoering en resultaten</u>	
4.1 De voorbereiding	19
4.2 Resultaten deelvraag 1	20
4.3 Resultaten deelvraag 2	21
4.4 Resultaten deelvraag 3	22
<u>Hoofdstuk 5 Evaluatie, conclusie en aanbevelingen</u>	
5.1 Evaluatie	29
5.2 Conclusie	30
5.3 Aanbevelingen	31
<u>Hoofdstuk 6 Nawoord</u>	32
Literatuurlijst	33
<u>Bijlage</u>	
1. Nulmeting	
2. Eindmeting	
3. kindplan	
4. Oplossingsgerichte gespreksvoering observeren	
5. Powerpoint	

Samenvatting

Dit praktijkonderzoek is voor de opleiding SEN –gedragsspecialist. Gedurende mijn hele opleiding is er voor mij steeds een terugkerend thema geweest ;

We moeten niet praten **over** kinderen maar **met** kinderen.

Dit is dan ook de titel geworden van mijn onderzoek. Voor dat ik de opleiding ging volgen was ik ook vaak al in gesprek met kinderen maar in de opleiding heb ik geleerd om oplossingsgerichte gesprekken met kinderen te voeren. Ik was daar direct enthousiast over , ook omdat ik zag dat de kindplannen die daaruit voortkwamen zoveel meer opbrengst hadden dan de handelingsplannen die ik voorheen schreef. Mijn ervaringen heb ik gedeeld met mijn collega's die er ook meer van wilde weten.

Mijn onderzoeksvraag is geworden;

Is de opbrengst van een handelingsplan hoger wanneer de leerkracht eerst een oplossingsgericht gesprek met het kind voert, in de cyclus van handelingsgericht werken?

Het onderzoek is uitgevoerd met 5 leerkrachten van de middenbouw van basisschool De Wonderboom.

Het onderzoek bestaat uit 3 delen;

1. De leerkrachten vullen een nulmeting in over de opbrengst van de huidige handelingsplannen en over hun kennis van oplossingsgerichte gesprekken.
2. De leerkrachten krijgen uitleg over het voeren van oplossingsgerichte gesprekken en voeren elk 2 oplossingsgerichte gesprekken met kinderen voordat ze een kindplan invullen samen met het kind.
3. De leerkrachten vullen een eindmeting in over de opbrengst van de kindplannen en over hun kennis van oplossingsgerichte gesprekken.

De conclusie van mijn onderzoek is dat de opbrengst van de handelingsplannen hoger is als leerkrachten eerst een oplossingsgericht gesprek voeren met het kind. De plannen worden dan samen met het kind geschreven en worden dan ook kindplannen genoemd. Wel is het van belang dat de leerkrachten meer ervaring gaan opdoen in het voeren van oplossingsgerichte gesprekken en dat ze daarin verder gecoacht worden.

Hoofdstuk 1

Algemeen idee

1.1 Huidige situatie waaruit het onderwerp is ontstaan

Ik werk sinds 6 jaar op de Wonderboom als leerkracht, daarvoor ben ik 4 jaar onderwijsassistent geweest en tevens ben ik als ouder betrokken geweest bij de school. Bij elkaar ben ik al 15 jaar betrokken bij de Wonderboom in verschillende functies. Dat maakt dat ik de school goed ken en ik met veel collega's een goed contact heb.

Het is een grote school met 23 groepen verdeeld over 3 locaties in een nieuwbouw wijk in Amersfoort. Ik werk op de locatie waar de middenbouw gevestigd is met 3 groepen 4, 2 groepen 5 en een combigroep 5/6 waar ik in werk.

Bij mijn eigen kinderen heb ik altijd goed kunnen ervaren hoe belangrijk het leerkracht gedrag is. Mijn kinderen waren niet altijd makkelijk in hun gedrag maar bij de ene leerkracht ging het veel beter dan bij de andere. Als een leerkracht ze regelmatig complimenten gaf en ze betrok bij hun leerproces ging het veel beter met ze op school. Thuis heb ik ook altijd veel met ze gepraat en samen steeds naar een oplossing gezocht. Natuurlijk ga je bij je eigen kind uit van het goede maar ik heb dat ook vastgehouden in mijn blik naar andere kinderen. Het gedrag is maar de buitenkant, het gaat mij om de binnenkant van een kind.

Na de Pabo duurde het ook niet lang voordat ik de opleiding tot gedragsspecialist ging volgen. Daar kreeg ik nog meer zicht op mijn eigen handelen en mentale modellen.

Ook heb ik veel geleerd over oplossingsgerichte gesprekken en hoe deze te voeren met kinderen. Eigenlijk deed ik het al maar nu heb ik daar de theorie bij gekregen en een stappenplan. Ik heb het gelijk in de praktijk gebracht en het werkt erg goed bij kinderen.

Natuurlijk heb ik deze ervaringen enthousiast gedeeld met mijn collega's.

1.2 De verlegenheidsituatie

Op school zijn we bezig met het steeds verder invoeren van Handelingsgericht werken (HGW) . Daarbij kijken we naar de stimulerende en de belemmerende factoren bij kinderen. (Parameijer,Beukeringen,Lange , 2009) Dus niet alleen de focus op wat niet werkt maar op wat wel werkt bij kinderen. Een belangrijke stap in de cyclus van HGW is in fase 2 stap 3 ; het kind begrijpen en van daaruit het benoemen van zijn onderwijsbehoefte . Ook hier is het weer van belang om in gesprek te gaan met een kind als er dingen zijn die jij als leerkracht niet begrijpt.

Ik zit ook in de commissie van sociaal emotionele ontwikkeling (Seo) en we zijn bezig om te onderzoeken welk leerlingvolgsysteem er het beste bij onze school past. Ik heb een aantal hiervan bekeken en veelal kwam het kindgesprek naar voren als eerste interventie. Dan komt bij mij direct de vraag naar boven hoe deze gesprekken te voeren. Het is belangrijk dat alle collega's hierin dezelfde benadering hebben. We zijn nog niet bekend met het voeren van oplossingsgerichte gesprekken.

Als collega's bij me komen met een kind waar ze mee vast lopen vraag ik ze altijd wat ze al hebben gedaan. Vaak wordt er dan veel opgenoemd omdat ze al van alles hebben geprobeerd. Ik stel ze dan de vraag of ze al met het kind gesproken hebben, wat vindt het kind dat hij nodig heeft. Meestal hebben ze dat nog niet gedaan. Ik ben ervan overtuigd dat we teveel praten over kinderen in plaats van met kinderen.

Ik kreeg van een aantal collega's de vraag of ik niet eens wat meer wilde vertellen over het voeren van oplossingsgerichte gesprekken met kinderen.

Door al deze bovengenoemde ontwikkelingen op school leek het me goed om daar iets mee te gaan doen als afstudeeropdracht.

Mijn thema is dus geworden;

<i>“Praten met kinderen i.p.v. over kinderen”</i>
--

1.3 Onderzoeksvraag met deelvragen

Ik ben gekomen tot de volgende hoofdvraag en de daarbij behorende deelvragen:

Hoofdvraag:

Is de opbrengst van een handelingsplan hoger wanneer de leerkracht eerst een oplossingsgericht gesprek met het kind voert, in de cyclus van handelingsgericht werken?

Deelvragen

1. Wat is het effect van HGW op de opbrengsten van een handelingsplan?
2. Hoe voeren de leerkrachten oplossingsgerichte gesprekken in fase 2 van het HGW?
3. Wat is het effect van het voeren van oplossingsgerichte gesprekken op de opbrengst van de handelingsplannen binnen fase 2 in de cyclus van HGW?

Hoofdstuk 2

Verkenning van de theorie en de praktijk

2.1. Handelingsgericht werken (HGW)

HGW beoogt de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding voor alle leerlingen te verbeteren. HGW maakt adaptief onderwijs en doeltreffende leerling begeleiding concreet, zodat een schoolteam effectief kan omgaan met verschillen tussen leerlingen. HGW is een planmatige en cyclische werkwijze . Afstemmen van het onderwijsaanbod op de onderwijsbehoeften van een leerling vraagt een omslag in denken. We richten ons niet zo zeer op wat er mis is met een kind maar op wat een kind nodig heeft. Belangrijke steeds terug kerende vraag hierbij is;

“ Wat heeft dit kind, van deze ouders, in deze groep, bij deze leerkracht, op deze school de komende periode nodig?”

(Parameijer & van Beukering & de Lange)

De zeven uitgangspunten zijn:

1. De onderwijsbehoeften van leerlingen staan centraal
2. Het gaat om afstemming en wisselwerking.
3. De leerkracht doet ertoe.
4. Positieve aspecten zijn van groot belang.
5. We werken constructief samen.
6. Ons handelen is doelgericht.
7. De werkwijze is systematisch, in stappen en transparant.

We zijn op schoolniveau bezig met het invoeren van HGW. Voorheen schreef ieder op zijn eigen manier een groepsoverzicht en was er geen eenduidige visie. Sinds 2 jaar zijn we veel met elkaar aan het overleggen hoe we HGW in onze school kunnen invoeren. Er worden uniforme groepsoverzichten geschreven waarin vermeld wordt wat de stimulerende en belemmerende factoren van een kind zijn. Ook worden de onderwijsbehoefte per vak omschreven. Het uitgangspunt hierbij is ook steeds weer; *“ Wat heeft dit kind van deze ouders, in deze groep ,bij deze leerkracht, op deze school de komende periode nodig.”*

Aanvankelijk was er wel wat weerstand tegen “weer iets nieuws” binnen het onderwijs, maar doordat de directie veel tijd heeft genomen om er met elkaar over in gesprek te gaan, is er nu een goede basis gelegd.

Afstemmen van het onderwijsaanbod op de onderwijsbehoeften van een leerling vraagt een omslag van denken. We richten ons niet zozeer op wat er mis is met een kind (welk probleem het heeft), maar meer op wat het nodig heeft om een bepaald doel te bereiken en welke aanpak een positief effect heeft. We proberen dus bewust niet alleen te kijken naar ‘wat het kind *heeft*, naar wat het kind *nodig heeft*’.

Toch valt het in de praktijk nog niet mee om ook echt deze omslag te maken. Het staat nu wel in onze uniforme groepsoverzichten en groepsplannen, maar hoe voeren we het uit in de dagelijkse praktijk?

Zien we de ouders al als ervaringsdeskundigen of nog als lastig? Wordt het kind al betrokken bij zijn handelingsplan en is hij mederegisseur van zijn eigen leerproces? Richten we ons niet alleen maar op het probleem? Ik zie dat dit nog erg verschillend is binnen onze school, we hebben nog een weg te gaan daarin.

De HGW cyclus heeft 4 fasen met daarin 6 stappen;

Fase 1. Waarnemen en signaleren

- stap 1 ; Verzamelen van leerling-gegevens in een groepsoverzicht.
- stap 2 ; Signaleren van leerlingen die extra begeleiding nodig hebben.

Fase 2. Begrijpen/analyseren

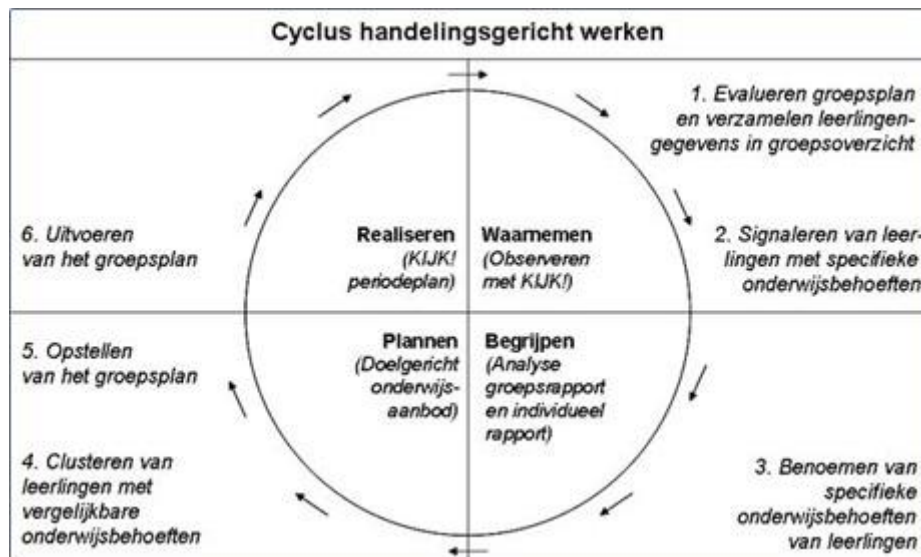
- stap 3 ; Benoemen van onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Fase 3. Plannen

- stap 4 ; Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoefte.
- stap 5 ; Opstellen van een groepsplan.

Fase 4. Realiseren

- stap 6 ; Uitvoeren van het groepsplan.

(Parameijer&vanBeukering&de Lange. 2009)

Binnen de cyclus van HGW zit in fase 2 begrijpen, stap 3; benoemen van onderwijsbehoeften van leerlingen. Volgens mij kunnen we in deze stap nog veel winst behalen. Veel leerkrachten omschrijven deze behoefte vanuit hun eigen observaties en inzicht. Vaak wordt hierin vergeten om met het kind in gesprek hierover te gaan. En als er wel een gesprek wordt gevoerd, hoe gaat dat dan? Meestal heeft de leerkracht al een doel opgesteld in zijn hoofd en wordt dit doel nog even nagevraagd bij de leerling. Veel handelingsplannen worden eerst bedacht en geschreven en daarna pas doorgesproken met de leerling. Is de leerling dan nog mede eigenaar van zijn leerproces? De leerkrachten zijn zich niet zo bewust hiervan.

De leerkrachten die meedoen aan het onderzoek hebben nog geen enkele ervaring opgedaan met het voeren van oplossingsgerichte gesprekken. Ze gaven aan veel tijd te besteden aan het uitzoeken van het probleem en dan daar zelf een oplossing voor te bedenken.

2.2 Oplossingsgericht werken

De grondleggers van de oplossingsgericht werken zijn Steve de Shazer en Insoo Kim Berg. Ze maakten zich bezorgd over het feit dat de cliënten zo weinig echt gebruik maakte van hun therapie. Zij verwachtte dat de cliënten grote persoonsveranderingen zouden ondergaan, maar de cliënten leken meer te gaan voor kleine maar concrete veranderingen in hun leven. Ze gingen opzoek naar een

betere manier van gesprekken voeren en zo kwamen ze uiteindelijk tot de ontwikkeling van de oplossingsgerichte gesprekstherapie.

De oplossingsgerichte methode is gebaseerd op de oplossingsgerichte psychotherapie. Hierbij wordt gezocht naar een aanpak die aansluit bij oplossingen die mensen zelf al (deels) in huis hebben. (De Jong & Berg, 2004). Men is meer gericht op het analyseren van situaties die al relatief goed gaan dan op het zoeken van oorzaken van problemen. Men wil niet zo zeer het negatieve bestrijden, maar juist het positieve versterken. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat een kind zelf in staat is doelen te stellen en beschikt over hulpbronnen en competenties om deze te bereiken. Deze aanpak is resultaatgericht (vooruitgang in de richting van het beoogde resultaat staat centraal), positief (het doel is gedefinieerd in positieve termen) en concreet. (Wolf & Beukeringen, 2009)

Er worden drie basis regels gehanteerd ;

- Als iets niet werkt, leer ervan en doe iets anders.
- Als iets wel (of beter) werkt, doe er meer van.
- Als iets blijkt te werken, leer het aan iemand anders

(Cauffman & van Dijk, 2009)

Bij oplossingsgericht werken is men meer gericht op de oplossing en niet op het probleem. De achtergronden van een probleem zijn minder interessant en het zoeken ernaar kan zelfs remmend werken.

Oplossingsgericht werken is een methode die de leerling of medewerker zo veel mogelijk zelf aan het werk wil laten. Het is de taak van iedere onderwijskracht de ander te helpen zichzelf te (be)helpen. (Cauffman & Van Dijk, 2009).

Oplossingen hoeven daarbij niet perse een verband te hebben met oorzaken, en dat door een verandering van een onderdeel van de interactie vaak ook de andere onderdelen veranderen. En dat door soms anders te denken, je al anders gaat handelen. (Durrant, 2009)

Op school zijn we dit jaar ook voor het eerst begonnen met een kind vertelgesprek ipv een oudergesprek. Alle kinderen mochten samen met hun ouders op een spreekavond komen. Uitgangspunt hierbij was dat het kind met de leerkracht in gesprek zou gaan en ouders daarbij konden aansluiten. Het kind mocht vertellen wat hij leuk en minder leuk vindt op school en waar de leerkracht hem nog verder bij kan helpen. Zowel ouders, kinderen en

leerkrachten moesten wel wennen aan deze manier van een ouderavond maar naderhand was bijna iedereen hier wel enthousiast over. Hier is dus al een kleine stap gemaakt met het in gesprek gaan met kinderen!

2.3 Oplossingsgerichte gespreksvoering

De leerkrachten hebben weinig tot geen ervaring met het voeren van oplossingsgerichte gespreksvoering. Om antwoord te krijgen op deelvraag 2; “Hoe voeren de leerkrachten oplossingsgerichte gesprekken in fase 2 van het HGW?”, ga ik met de leerkrachten in gesprek en geef ik ze een workshop (bijlage 5) over het voeren van oplossingsgerichte gesprekken met kinderen.

Ook oplossingsgerichte gespreksvoering richt zich op de oplossing. Een gesprek vraagt veel flexibiliteit van de „coach“. Er zijn oneindig veel variaties mogelijk. Men spreekt binnen het oplossingsgerichte gespreksvoering van een 7 stappen dans. De stappen binnen het gesprek hebben geen vaste volgorde. Als het ware oefen je net als een dans de basispassen, waarna je vervolgens door verschillende variaties en combinaties tot een dans komt. Je danst samen naar de oplossingen .

Centraal staat hierin het complimenten geven. Iemand een compliment geven heeft veel voordelen:

- Je toont dat je aandacht hebt voor wat de ander doet
 - Je bouwt aan een coöperatieve werkrelatie
 - Je verstevigt het zelfbeeld en het zelfvertrouwen van de ander
 - Je helpt de ander met de neus in de richting van mogelijke oplossingen te gaan staan
 - Je creëert een sfeer van vertrouwen en samenwerking, waardoor meer inzet mag worden verwacht om gewenste veranderingen in gang te zetten
 - Het belangrijkste; je biedt de ander de kracht om meer te doen wat werkt!
- (Caufman&van Dijk ,2009)

De wondervraag

Door middel van de wondervraag zorg je ervoor dat het kind zich gaat richten op de toekomst zonder het “probleem”

De vraag die je stelt is:

“Stel je eens voor dat je gaat slapen en terwijl je slaapt gebeurt er een wonder ! Al je problemen waar we het over hebben gehad zijn verdwenen. Het is gebeurt terwijl je slaapt, je hebt er dus niets van gemerkt. Als je `s morgens wakker wordt; waaraan zul je merken dat het wonder heeft plaats gevonden? Wat zou er dan de volgende dag anders zijn? Waaraan merk je dat het wonder is gebeurd?”

Een probleemgerichte benadering wijst vaak terug naar het verleden, terwijl de oplossingsgerichte benadering zich vaak op de toekomst richt. De wondervraag is daarbij een hulpmiddel. Doordat een kind zich een ideale situatie gaat voorstellen kan een kind de richting ontdekken waarnaar het toe wil gaan. Door middel van de schaalvraag kan je daarna samen kijken hoe je door middel van kleine stapjes de goede richting op kan gaan.

“Alleen wanneer mensen beginnen met het bedenken van scenario `s met alternatieven, dan zullen ze zich op een voor hen bevredigender manier gaan gedragen, en... (hun) problemen zullen verdwijnen of worden minder invloedrijk.” (De Jong & Kim Berg, 2009)

De schaalvraag

Door het stellen van een schaalvraag gaat een kind zichzelf inschalen hoeveel van dit wonder al zichtbaar is en wat hij dus al daarin doet/kan.

De vraag die je stelt is:

“Op een trap van 0 tot 10 waarvan 0 is dat het helemaal niet goed gaat en een 10 is dat het wonder helemaal is gebeurd.

Waar sta je nu?

Wat zit er in de?

En wat nog meer.....en wat nog meer.....”

Door middel van een schaalvraag kan je in een gesprek differentiatiemogelijkheden aanreiken. Belangrijk hierbij is:

- Reageer enthousiast
- Vraag altijd eerst wat er in het gegeven cijfer zit
- Beschouw de cijfers als metaforen voor verandering
- Focus op de weg, niet op het doel
- Neem ook de negatieve inschaling serieus

(Cauffman & Van Dijk, 2009)

Het gebruik van schaalvragen laat het kind heel duidelijk zien dat er verandering mogelijk is. Hierbij is het ook effectiever om kleine stapjes te nemen in plaats van grote sprongen. De veranderingen en verbeteringen zullen ook geleidelijk ontstaan. Door in te gaan op wat in een gegeven cijfer zit, kan je soms een heleboel krachtbronnen en uitzonderingen ontdekken. Hierdoor zal het doel kleine en concrete stapjes betreffen en dat het een teken is van een begin van iets anders in plaats van een einddoel.

2.4 Oplossingsgerichte gespreksvaardigheden

Wees een OEN (open, eerlijk en nieuwsgierig) en wees je bewust van je OMA (oordeel, mening en aanname) en ga er kritisch mee om.
(Parameijer&Beukering&Lange. 2009)

Belangrijke gespreksvaardigheden zijn;

- Complimenteren ; versterkt de competenties, de successen en het zelfvertrouwen van kinderen.
- Aanmoedigen en versterken; zorgt ervoor dat successen herhaald worden
- Vragen stellen; let hierbij op het ontwijken van waarom-vragen , op de vraagvorm en op de toon
- Gebruik van stilte; geeft het kind de kans zijn verhaal te doen.
- Gebruik van humor; breekt de spanning en zorgt voor goede sfeer
- Zelfonthulling; een specifieke manier om informatie te versterken en herkenning te tonen.
- Luisteren met oplossingsgerichte oren.

(Kayser. 2010)

In mijn onderzoek wil ik aantonen dat de handelingsplannen vanuit de cyclus van HGW een hogere opbrengst kunnen hebben als de leerkracht eerst een oplossingsgericht gesprek met het kind voert om zo het kind meer eigenaar te laten zijn van zijn leerproces .

Hoofdstuk 3

De onderzoeksmethodologie

3.1 De onderzoeksmethode

Het doel van het onderzoek is de effecten van oplossingsgerichte gesprekken op de opbrengst van handelingsplannen binnen de cyclus van HGW te onderzoeken.

Er is gekozen om een onderzoek uit te voeren in de vorm van een „quasi-experiment” (Harinck, 2010). Dit type onderzoek richt zich op de vraag of een bepaalde behandeling of aanpak effectief is en tot aantoonbare resultaten leidt. Op grond van concrete praktijkervaringen van mij en mijn overdenking hiervan, heb ik literatuuronderzoek gedaan en een nieuwe aanpak geïntroduceerd bij mijn collega's.

Het quasi-experiment maakt gebruik van een experimentele groep waarbij een controle groep ontbreekt. Er is gekozen om zonder controle groep te werken omdat het niet haalbaar is om een geschikte controlegroep te vormen. Het vormen van een gelijkwaardige controlegroep is niet haalbaar, omdat er vele factoren zijn die invloed hebben op het resultaten.

Om een goed beeld te schetsen van de wijze waarop het onderzoek is verlopen, worden hieronder de onderzoeksgroep, de meetmomenten, de onderzoeksinstrumenten en de ethische aspecten beschreven.

3.2 De onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestaat uit vier leerkrachten van groep 4 en twee leerkrachten van groep 5 uit een reguliere basisschool. Ze gaan ieder oplossingsgerichte gesprekken voeren met twee kinderen en gaan met hen samen een kindplan (zie bijlage 3) opstellen. Het zijn kinderen waarbij de leerkrachten al vaker een handelingsplan hebben opgesteld zonder dat daarbij het resultaat voldoende behaald is.

3.3 De meetmomenten

Het onderzoek bestaat uit twee meetmomenten. Het eerste meetmoment (de 0-meting) geeft een beeld van de opbrengst van de handelingsplannen die de leerkrachten al eerder hebben uitgevoerd in de cyclus van HGW en is een antwoord op deelvraag 1;

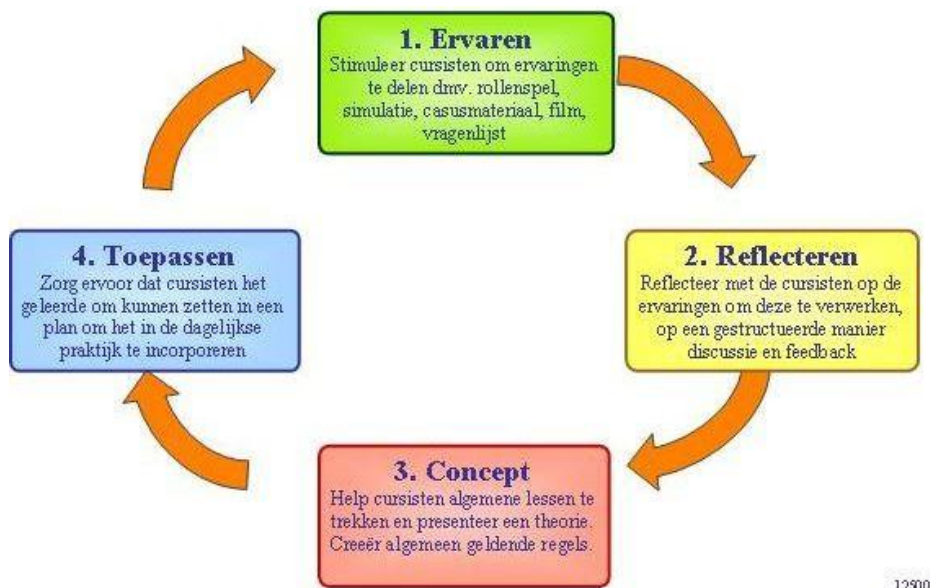
Wat is het effect van HGW op de opbrengsten van een handelingsplan?

Tevens is daarop aangegeven in hoeverre de leerkracht al bekend is met het voeren van oplossingsgerichte gespreksvoering. De nul meting is gedaan aan de hand van schaalvragen om zo de leerkracht alvast hiermee te laten werken. (bijlage 1) Na de 0-meting start de workshop (zie bijlage 5) waarin ik de leerkrachten uitleg geef over het voeren van oplossingsgerichte gesprekken. De leerkracht voert een oplossingsgericht gesprek met het kind en stelt samen met het kind een kindplan (bijlage 3) op.

Mijn tweede deelvraag is ;

“Hoe voeren de leerkrachten oplossingsgerichte gesprekken in fase 2 van het HGW?”

Om die vraag te beantwoorden worden deze gesprekken opgenomen en samen met de leerkracht geëvalueerd n.a.v. een observatieschema (bijlage 4). Het is een gestructureerde observatie, ook wel systematische observatie genoemd (Harinck 2010) omdat precies wordt omschreven op welke aspecten gescoord kan worden. In dit schema scoor ik op elk aspect van een oplossingsgericht gesprek. Tussendoor is er twee keer een tussen evaluatie met de leerkracht zodat ze steeds met vragen bij mij terecht kunnen en ervan kunnen leren volgens de leercyclus van Kolb .

Nadat de leerkrachten ieder met 2 leerlingen de cyclus heeft doorlopen van het kindplan, dan wordt er een eindmeting afgenomen (bijlage 2). Door de nulmeting en de eindmeting met elkaar te vergelijken komt er een antwoord op mijn derde deelvraag;

” Wat is het effect van het voeren van oplossingsgerichte gesprekken op de opbrengst van de handelingsplannen binnen fase 2 van HGW? ”

De twee meetmomenten maken het mogelijk om een verandering in de opbrengst van de handelingsplannen waar te nemen door het voeren van oplossingsgerichte gesprekken in fase 2 van de cyclus van HGW.

3.4 De onderzoeksinstrumenten

Om de validiteit van de conclusie te vergroten en aan de eis van triangulatie te voldoen, is er voor gekozen om informatie te verzamelen met behulp van verschillende bronnen;

- observatie formulieren
- schaalvragen
- gesprekken met leerkrachten
- filmopname van de gesprekken tussen de leerkracht en het kind
- literatuur studie

De informatie die middels deze bronnen verkregen wordt, is vastgelegd in een verslag.

3.5 Ethische aspecten van het onderzoek

In het onderzoek zijn geen direct identificeerbare persoonsgegevens gebruikt. Tijdens het gehele onderzoek is gewerkt met geanonimiseerde gegevens zodat er geen relatie gelegd kan worden tussen persoonlijke gegevens en onderzoeksgegevens. Met de leerlingen en ouders zijn afspraken gemaakt rondom de beeldopnamen. Deze zullen enkel voor dit onderzoek worden gebruikt en zullen niet publiekelijk vertoond worden.

Om te voldoen aan het kwaliteitscriterium triangulatie zijn in het onderzoek de effecten van meerdere leerlingen gemeten en zijn er meerdere onderzoeksinstrumenten gebruikt om de data te verzamelen. Om een helder, betrouwbaar en leesbaar onderzoeksverslag af te leveren is hulp gevraagd aan “critical friends”. Zij controleerden het verslag op spelling en zinsbouw. Binnen het gehele onderzoeksverslag zorgen bronverwijzingen en verwijzingen naar bijlagen voor transparantie en navolgbaarheid van de gegevens.

Hoofdstuk 4

Uitvoering en resultaten

4.1 De voorbereiding

Mijn onderzoek is uitgevoerd met 5 leerkrachten uit de middenbouw. Ze hadden aangegeven dat ze graag mee wilde werken aan mijn onderzoek met de hoofdvraag;

Is de opbrengst van een handelingsplan hoger wanneer de leerkracht eerst een oplossingsgericht gesprek met het kind voert, in de cyclus van handelingsgericht werken?

Ze wilden graag meer leren over oplossingsgerichte gespreksvoering en het werken met kindplannen.

In de uitvoering heb ik mij laten leiden door de deelvragen. Door antwoorden te krijgen op de 3 deelvragen kom ik tot het beantwoorden van mijn onderzoeksvraag.

De leerkrachten hebben een nulmeting en een eindmeting ingevuld die ik in een grafiek heb weergegeven zodat er een duidelijk overzicht is van de verschillende scores. De gesprekken die de leerkrachten met de kinderen hebben gevoerd zijn schematisch weergegeven in een matrix met daarin aangegeven welke aspecten van een oplossingsgericht gesprek aanbod kwamen en welke er ontbraken.

In de evaluatie gesprekken die ik met de leerkrachten heb gevoerd waren deze overzichten een leidraad om met elkaar in gesprek te gaan.

Na elke deelvraag geef ik in het kort weer welke acties er zijn geweest en volgt er een conclusie op de deelvraag.

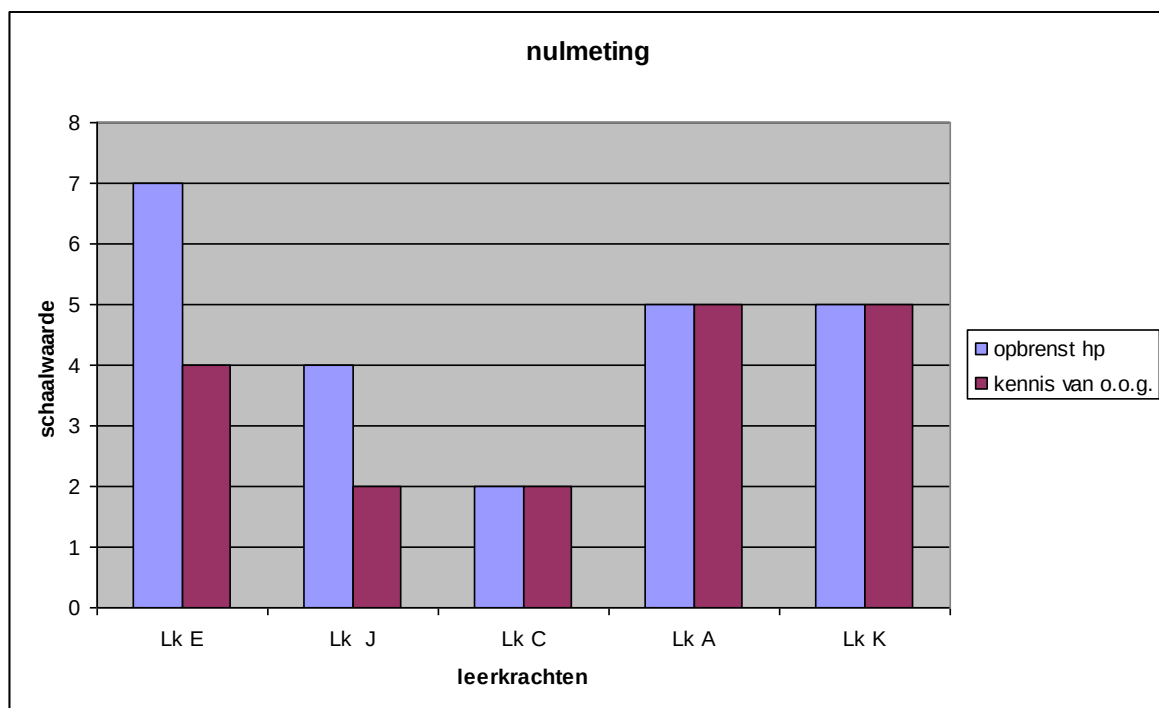
4.2 Resultaten deelvraag 1

“Wat is het effect van HGW op de opbrengsten van een handelingsplan?”

Alle leerkrachten hebben een nulmeting (bijlage 1) ingevuld met schaalvragen. De uitkomsten staan weergegeven in figuur 4.1

De schaalvragen zijn:

1. Wat is de opbrengst van je handelingsplannen met betrekking tot gedrag die je hebt uitgevoerd het laatste jaar.
2. Waar zou je jezelf nu plaatsen met betrekking op het voeren van oplossingsgerichte gesprekken.

figuur 4.1 de uitkomsten van de leerkrachten op de schaalvragen.

Conclusie

Zoals uit de grafiek blijkt is de inschalingen voor elke leerkracht verschillend . De ene leerkracht is al verder in het voeren van oplossingsgerichte gesprekken dan de andere. De leerkrachten die zichzelf hoger inschalen in het voeren van oplossingsgerichte gesprekken scoren ook hoger in de opbrengst van hun handelingsplannen. Wel hebben ze op het nulmetingsformulier allemaal aangegeven dat ze er meer van willen weten en er meer ervaring mee willen opdoen.

4.3 Resultaten deelvraag 2

<i>Hoe voeren de leerkrachten oplossingsgerichte gesprekken in fase 2 van het HGW?</i>

Om goed te kunnen aansluiten bij de aanwezige kennis van de leerkrachten hebben ze op het formulier aangegeven wat ze al doen aan oplossingsgerichte gesprekken.

Lk E:

- * In gesprek gaan met het kind
- * Plan bespreken met het kind

Lk J;

- * Ik probeer het positieve te benadrukken

Lk C

- * De handelingsplannen met kinderen bespreken.

Lk A

- * Het kind betrekken en om zijn mening vragen

Lk K

- *leerlingen betrekken bij het invullen van handelingsplannen of afspraken maken
- * vragen welk cijfer geeft je jezelf nu, waar wil je heen.
- * complimenteren
- * benoemen van positief gedrag

Conclusie

De leerkrachten betrekken de kinderen wel bij het maken van een handelingsplan maar voeren daarbij nog geen oplossingsgericht gesprek. Binnen HGW staat het kind centraal en de leerkrachten gaan uit van de onderwijsbehoefte van het kind. De leerkrachten maken geen kindplan samen met het kind.

4.4 Resultaten deelvraag 3

Wat is het effect van het voeren van oplossingsgerichte gesprekken op de opbrengst van de handelingsplannen binnen de fase 2 in de cyclus van HGW?

Omdat het belangrijk is dat alle leerkrachten kennis hebben over de stappen van oplossingsgerichte gesprekken, ben ik begonnen met het geven van een workshop (bijlage 5) waarin ik ze de basisprincipes heb uitgelegd van oplossingsgerichte gesprekken.

Daarna heb ik alle leerkrachten een uur vervangen zodat ze rustig de tijd hadden om een oplossingsgericht gesprek te voeren met een leerling en het kindplan samen in te vullen. Deze gesprekken zijn allemaal opgenomen. Ik heb ze zelf gekeken en hierbij het formulier “Oplossingsgerichte Gespreksvoering Observeren” (Bijlage 4) ingevuld. Daarna zijn er evaluatie gesprekken geweest met de leerkracht zelf, die ook hun eigen gesprek hadden terug gekeken. Later zijn er evaluatie gesprekken geweest met alle leerkrachten samen om ook zo te leren van elkaar.

Om alle gesprekken weer te geven heb ik gekozen om ze in een matrix weer te geven. (Harinck ,F. 2010)

	Lk E	Lk J	Lk C	Lk A	Lk K
	1e	1e	1e	1e	1e
Fase 1: het begin					
relatie positieve sfeer	+	+	+	+	+
kwaliteiten en competenties	+	+	+	+	+
korte omschrijving	-	-	-	-	+
doel laten formuleren door de ander	-	-	-	-	-
uitzonderingen zoeken	-	-	-	-	-
Fase 2 De toekomst					
de wondervraag	+	+	+	+	+
signalen dat het wonder is gebeurd	-	+	-	+	+
meer details over de gewenste situatie	-	-	-	-	-
relatie vragen	-	-	-	-	-
Fase 3;Tussendoel en acties					
de schaalvraag	+	+	+	+	+
oplossing concreet maken	+	-	-	-	+
oplossing levend maken	-	+	-	+	+
meer details over eerst volgende stapje	-	-	-	-	-
Fase 4; Afsluiting en feedback					
complimenterende samenvatting	+	+	-	+	+
de brug	-	-	-	-	-
de taak	-	+	-	-	+

figuur 4.2 Matrix van de eerste gesprekken

Met alle leerkrachten heb ik evaluatie gesprekken gehouden volgens de leercyclus van Kolb .

Er kwamen veel vragen wat er anders zou moeten omdat ze het toch veel moeilijker vonden om te doen als ze eerst dachten.

Voor bij de lk die nog weinig tot geen ervaring hadden met het voeren van oplossingsgerichte gesprekken waren er nog veel vragen. Ze hebben hun eigen gesprekken terug gezien en ook aan de hand daarvan weer veel geleerd. Mooi om te zien was dat ze wel goed stilletjes inlasten om zo de kinderen de tijd te geven om antwoord te geven op hun vraag.

Bij lk E was dat het duidelijkst te zien, haar leerling zag je bijna denken en het duurde best lang voordat hij antwoord gaf. Maar het antwoord wat hij uiteindelijk gaf was erg goed. Ze gaf zelf aan dat ze normaal nooit zo lang wachtte en dus ook weinig antwoorden van hem kreeg.

In de matrix is te zien dat alle leerkrachten wel de wondervraag hebben gesteld maar vervolgens geen relatie vragen stellen en dus niet dieper op het wonder ingaan. Hetzelfde geldt voor de schaalvraag , ze hebben hem wel gesteld maar ze vragen niet naar de uitzonderingen , terwijl daaruit juist de krachtbronnen van het kind gevonden kunnen worden .Ook valt op dat ze niet het doel van het gesprek laten verwoorden door het kind. Deze aandachtspunten hebben we met elkaar besproken in de tussen evaluatie.

Punten die naar voren kwamen bij die gezamenlijke tussenevaluatie waren:

- * Ik ben nog teveel zelf aan het woord, de oplossing moet vanuit het kind komen
- * Hoe zorg je ervoor dat je beide hetzelfde doel voor ogen hebt?
- * De leerlingen zijn meer betrokken bij hun eigen kindplan en waren dus ook gemotiveerd om mee te werken.
- * Het is moeilijk om je te focussen op de oplossing en niet op het probleem.
- * Het is lastig om tijd vrij te maken voor de gesprekjes.
- * Laat het kind zelf zijn plan invullen dat maakt hem nog meer eigenaar van het plan.
- * Geef het plan ook mee naar huis zodat je de ouders er ook bij betreft.
- * Goed dat we zo met elkaar evalueren want daar leer je erg veel van.

Bij de tweede gespreksronde kon lk K helaas niet meedoen vanwege privé omstandigheden en hadden Lk E en Lk A geen toestemming gekregen voor de video opname. Zij hebben zelf het observatie formulier ingevuld.

Om de twee gesprekken goed met elkaar te vergelijken heb ik ze weer in een matrix gezet.

	Lk E		Lk J		Lk C		Lk A		Lk K
	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e
Fase 1: het begin									
relatie positieve sfeer	+	+	+	+	+	+	+	+	+
kwaliteiten en competenties	+	+	+	+	+	+	+	+	+
korte omschrijving	-	-	-	+	-	-	-	+	+
doel laten formuleren door de ander	-	+	-	+	-	+	-	+	-
uitzonderingen zoeken	-	+	-	+	-	-	-	+	-
Fase 2 De toekomst									
de wondervraag	+	+	+	+	+	+	+	+	+
signalen dat het wonder is gebeurd	-	+	+	+	-	-	+	+	+
meer details over de gewenste situatie	-	+	-	+	-	-	-	+	-
relatie vragen	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Fase 3;Tussendoel en acties									
de schaalvraag	+	+	+	+	+	+	+	+	+
oplossing concreet maken	+	+	-	+	-	+	-	+	+
oplossing levend maken	-	-	+	+	-	-	+	+	+
meer details over eerst volgende stapje	-	+	-	-	-	-	-	+	-
Fase 4; Afsluiting en feedback									
complimenterende samenvatting	+	+	+	+	-	-	+	+	+
de brug	-	+	-	-	-	+	-	+	-
de taak	-	+	+	+	-	+	-	+	+

Figuur 4.3 Matrix van de 1^e en 2^e oplossingsgerichte gesprekken

Alle leerkrachten laten in het 2^e gesprek het doel formuleren door het kind. Drie van de vier vragen door naar de uitzonderingen en vragen ook naar meer details over gewenste resultaten. Alle vier vragen ze door met relatie vragen.

Alle leerkrachten maken de oplossingen concreet. Twee besteden aandacht over de details over het eerst volgende stapje.

Ze geven allemaal een taak mee voor het kind.

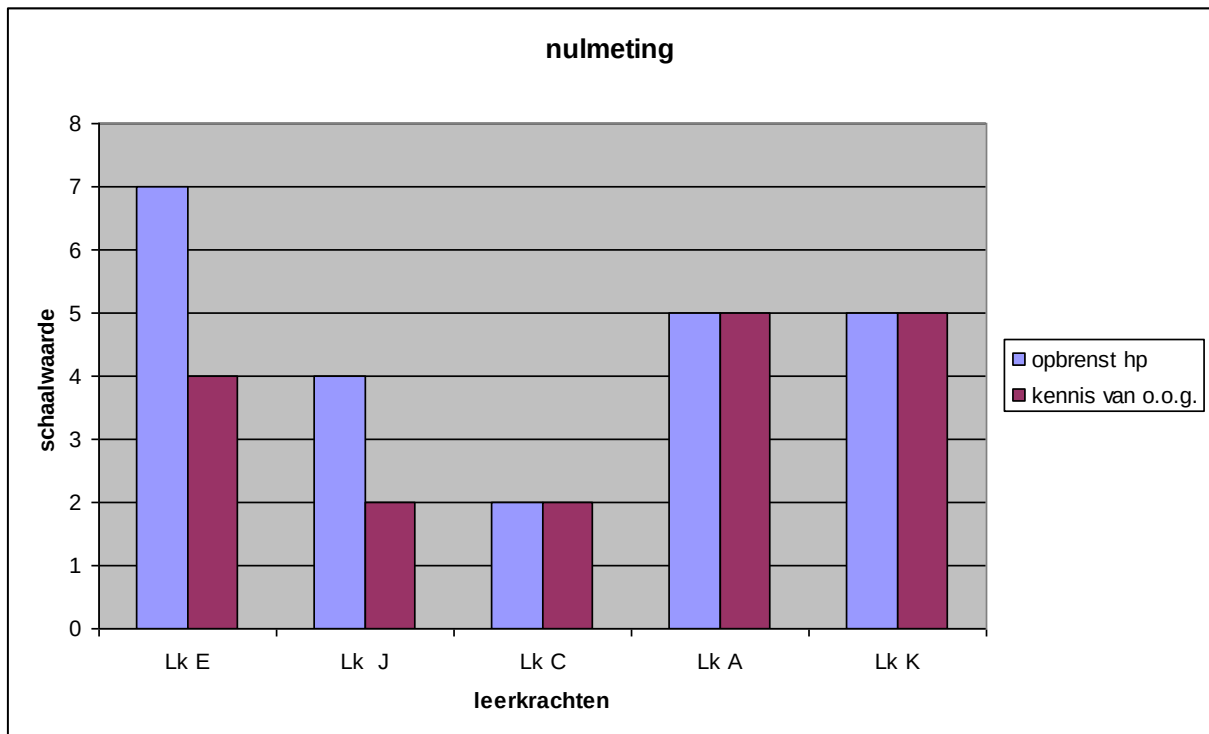
Het is duidelijk dat ze hetgeen ze geleerd hadden in de eerste gesprek ze toepaste in dit gesprek.

Bij de eindevaluatie hebben de leerkrachten aangegeven wat ze er van geleerd hebben;

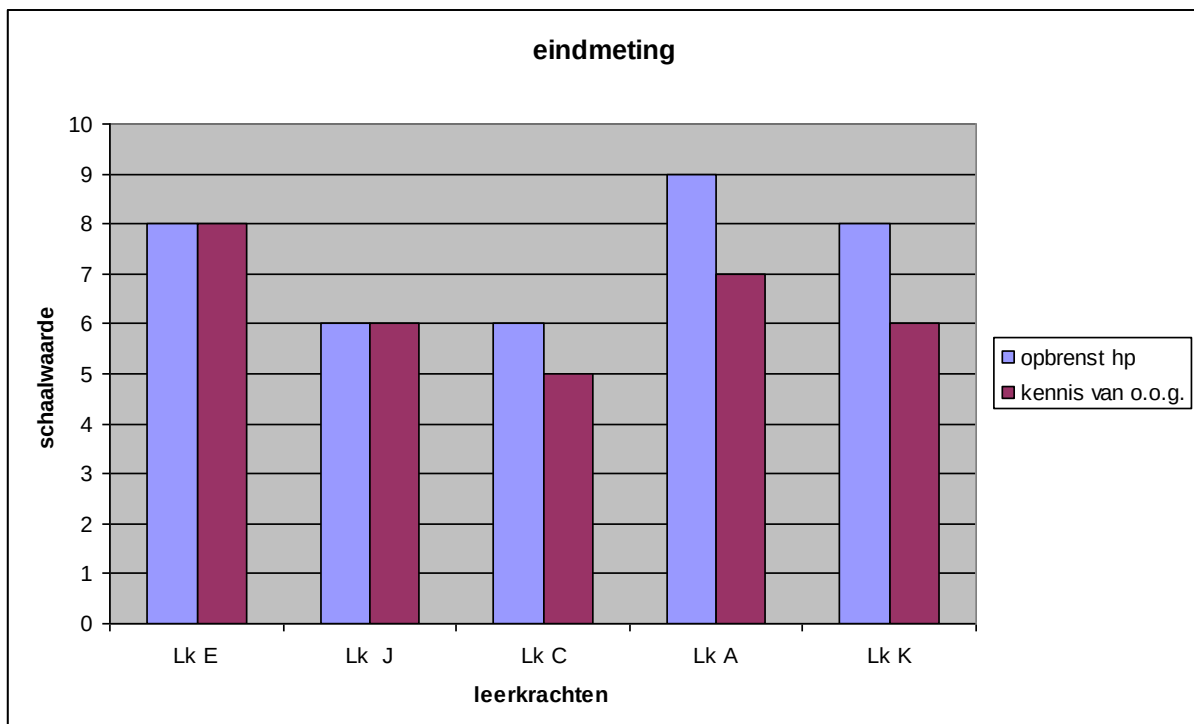
- * Meer met het kind in gesprek gaan
- * Minder mijn eigen oplossingen/ideeën aandragen
- * Benadrukken van kwaliteiten van de kinderen.
- * Het stellen van de wondervraag.
- * De juiste vragen stellen om het echt vanuit het kind te laten komen.
- * Het invullen en uitvoeren van een kindplan.
- * Oefenen met het voeren van een oplossingsgericht gesprek met een kind.
- * Ook op andere momenten veel meer oplossingsgericht bezig in de klas.
- * Veel meer het positieve benaderen.
- * Meer naar het kind luisteren
- * Meer stiltes laten vallen om het kind de gelegenheid te geven om een antwoord te geven.

Om antwoord te krijgen op de 3^e deelvraag heb ik de leerkrachten een eindmeting laten invullen (bijlage 2) en deze in een grafiek gezet. Om het goed te kunnen vergelijken met de nulmeting heb ik deze er ook bij gezet.

Nulmeting;

Eindmeting;

Conclusie

De gemiddelde opbrengst van een handelingplan is gegaan van 6,4 naar 7,4
De gemiddelde kennis van het voeren van een oplossingsgericht gesprek is gegaan van 3,6 naar 6,4.

Er kan dus geconcludeerd worden dat het voeren van oplossingsgerichte gesprekken leidt tot een hogere opbrengst van een handelingsplan.

De leerkrachten geven aan dat het maken van een kindplan samen met het kind in plaats van het schrijven van een handelingsplan door de leerkracht, maakt dat het kind zich ook verantwoordelijk voelt voor het plan. Het is niet meer een plan van alleen de leerkracht maar het is een plan van het kind en de leerkracht samen. Alhoewel ze zichzelf nog niet goed genoeg vonden in het voeren van oplossingsgerichte gesprekken vonden ze de opbrengst van het kindplan al veel hoger dan de handelingsplannen die ze voorheen schreven.

Hoofdstuk 5

Evaluatie , conclusie en aanbevelingen

5.1 Evaluatie

Mijn onderzoek ging over de onderzoeksvraag;

“Is de opbrengst van een handelingsplan hoger wanneer de leerkracht eerst een oplossingsgericht gesprek met het kind voert, in de cyclus van handelingsgericht werken?”

Hiervoor heb ik eerst in de literatuur gezocht naar de theorie achter het handelingsgericht werken. Daarin staat het kind met zijn onderwijsbehoefte heel centraal . De vraag die hierbij steeds weer beantwoord moet worden is;

“ Wat heeft dit kind, van deze ouders, in deze groep, bij deze leerkracht, op deze school de komende periode nodig?”

Om hier achter te komen is het belangrijk om in gesprek te gaan met het kind. De leerkrachten die aan het onderzoek mee hebben gewerkt wilde graag meer kennis hebben en ervaring opdoen over het voeren van oplossingsgerichte gesprekken.

Een van de uitgangspunten van HGW is ; “De leerkracht doet ertoe.” (Parameijer&vanBeukering&de Lange. 2009) Deze uitspraak is zeker ook van toepassing op het voeren van oplossingsgerichte gesprekken. Als de leerkracht deze gesprekken voert volgens de zeven stappen dan en met oplossingsgerichte gespreksvaardigheden zal de opbrengst van het kindplan steeds hoger worden.

De leerkrachten waren erg enthousiast om mee te werken maar in de praktijk bleek toch wel dat ze er soms niet helemaal aan toe waren gekomen om zich goed voor te bereiden op de gesprekken. Het blijft in het onderwijs erg druk en het valt dan niet mee om tijd ervoor vrij te maken. Ze vonden het wel allemaal erg fijn om echt twee keer een uur buiten de klas een gesprek te hebben met een kind. Doordat de gesprekken werden opgenomen konden ze ook zichzelf goed evalueren en beoordelen. Hier hebben ze veel van geleerd.

Door er ook met elkaar over in gesprek te gaan leerden ze ook weer van elkaar. Ze hebben ook aangegeven dat ze eigenlijk ook elkaars gesprek hadden willen zien maar dat ze daar geen tijd voor hebben genomen.

Omdat ze het toch nog wel erg moeilijk vonden heb ik zelf een oplossingsgericht gesprek met een leerling opgenomen en deze aan hen gegeven. Dit was erg verhelderend en ze gaven aan dat het misschien beter was geweest als ik ze zo'n gesprek van tevoren had laten zien. Dan hadden ze al een voorbeeld gehad van oplossingsgericht gesprek.

Als ik weer eens leerkrachten zou gaan coachen in het voeren van oplossingsgerichte gesprekken zou ik dat ook zeker doen.

Bij de eindmeting stond ook de vraag wat de leerkrachten verder nog willen leren. Hierop stond meerdere malen aangegeven dat ze begeleiding willen blijven houden van mij zodat ze steeds beter oplossingsgerichte gesprekken kunnen voeren

5.2 De conclusie

De conclusie van mijn onderzoek is dat het voeren van een oplossingsgericht gesprek in de cyclus van HGW leidt tot een hogere opbrengst van een handelingsplan.

In het onderzoek is gebleken dat leerkrachten aangeven dat het voeren van oplossingsgerichte gesprekken echt leidt tot een hogere opbrengst van een handelingsplan. Ook in hun verdere omgang met kinderen werpt het zijn vruchten af. Ze zijn zich gaan realiseren hoeveel tijd ze eigenlijk spenderen aan het uitzoeken van het probleem en daardoor ook probleemgericht zijn gaan denken. Het gaat niet alleen om het voeren van oplossingsgerichte gesprekken maar het is een veranderingsproces van het denken en dat is nu opgang gekomen. Ook wat betreft het voeren van oplossingsgerichte gesprekken is er een stap gemaakt. De leerkrachten kunnen altijd bij mij terecht voor verdere vragen of begeleiding.

Het onderzoek is niet bij deze 5 leerkrachten gebleven, ook andere leerkrachten hebben me al gevraagd om te komen vertellen over oplossingsgerichte gesprekken. Mijn volgende stap is dan ook om dit bij de directeur neer te leggen of dit iets is om in de hele school in te gaan voeren. Daar kan een mooie taak voor mij als gedragsspecialist liggen.

5.3 Aanbevelingen

Naar aanleiding van mijn onderzoek ben ik gekomen tot de volgende aanbeveling;

- Het zou goed zijn om aan het hele team een workshop te geven over oplossingsgerichte gesprekken en het maken van een kindplan.
- De leerkrachten zouden regelmatig begeleiding moeten krijgen in het voeren van oplossingsgerichte gesprekken .
- In het onderzoek heb ik de gesprekken opgenomen en dat is zeer waardevol. Elke leerkracht zou zichzelf regelmatig op moeten nemen en zelf het gesprek moeten terug zien en eventueel nabespreken met een collega.
- Bij een aantal kindplannen zijn ook de ouders ingeschakeld. Ik denk dat we de ouders meer kunnen betrekken bij de kindplannen. Zodat het kind ook van thuis een positieve stimulans krijgt om te werken aan zijn doel.

Hoofdstuk 6

Reflectie en Nawoord

Het onderzoek is verlopen met vallen en opstaan. Op het moment dat de onderzoeksvraag geformuleerd was, was het fantastisch. Het was fijn om te merken dat vijf van de zes leerkrachten van de middenbouw direct zeer enthousiast waren en wilde meewerken.. Daarna het onderzoek logisch op papier zetten was lastiger. Voor de eerste drie hoofdstukken had ik een duidelijke lijn in mijn hoofd en naar aanleiding van die lijn stonden ze vrij snel op papier. De volgende hoofdstukken waren een echte worsteling. Ik vond het lastig om hiervoor een duidelijke structuur vast te houden. Gelukkig waren er mensen om mij heen die mij feedback gaven, waardoor ik de hoofdstukken ook op papier heb gekregen. Veel steun heb ik gehad aan mijn begeleider, zij nam mij stapje voor stapje mee in het proces om alles overzichtelijk op papier te krijgen. Ook van het boek van Harinck (2009) heeft geholpen. Door het steeds weer op te pakken en in delen toe te passen is het proces van onderzoek doen mij duidelijk geworden. Voor alle grafieken en andere computerzaken ben ik regelmatig zuchtend bij mijn man aangekomen die mij steeds weer rustig heeft geholpen. Al met al is het een waardevol proces geweest waarbij het steeds weer een zoeken was hoe nu verder maar ik ben tevreden met het eindresultaat. Mijn belangrijkste doel was niet het maken van een goed verslag maar het enthousiast maken van collega's voor het voeren van oplossingsgerichte gesprekken en dat is goed gelukt. Voor mij is dit een begin in mijn school en ik hoop dat het niet bij deze 5 leerkrachten zal blijven maar dat het zal uitgroeien tot een gedachtegang binnen het hele team. Het is zo mooi om te zien dat kinderen heel goed kunnen aangeven wat ze nodig hebben om een bepaald doel te bereiken. Ze kennen best hun eigen zwakke en sterke kanten. Het is voor ons als leerkrachten de uitdaging om ze daarin te begeleiden. En dat is het mooiste aspect voor mij als leerkracht.

Literatuurlijst

Caufman,L.& Dijk,D.J. van (2010) *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*.

Berg, I.K. & Jong, P. de (2004) *De kracht van oplossingen*.

Berg, I.K. & Jong, P. de (2006) *Oplossingsgericht coachen*.

Parameijer,N & van Beukeren,T. (2008) *Handelingsgericht werken: een handreiking voor de interne begeleider*.

Parameijer,N. & van Beukering, T& de Lange,S. (2009) *Handelingsgericht werken;een handreiking voor het schoolteam*.

Kayser,D. (2010) *Oplossingsgericht begeleiden*.

Van der Wolf,K.& van Beukeringen,T. (2009) *Gedragsproblemen in scholen*

Harinck, F. (2010) *Basis principes praktijkonderzoek*

Kallenberg,T e.a (2009) *Ontwikkeling door onderzoek*

Le Fevere ,M.&Callens,N.&Geysen,T.&Maene,W. (2007) *Survivalkit voor leerkrachten*

www.oplossingsgerichtwerkeninhetonderwijs.nl

BIJLAGE 1

Nulmeting

Wat is de opbrengst van je handelingsplannen met betrekking tot gedrag die je hebt uitgevoerd het laatste jaar?

Waarbij 0 betekent dat het helemaal niets opbrengt en 10 dat al je handelingsplannen helemaal uitkomen.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Wat doe je al waardoor je nu op de zit?

*
*
*
*
*

Waar zou je jezelf nu plaatsen met betrekking tot het voeren van oplossingsgerichte gesprekken?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Wat doe je al?

*
*
*
*
*

Wat zou je verder graag willen leren ?

*
*
*
*

BIJLAGE 2

Eindmeting

Wat is de opbrengst van je handelingsplannen die je hebt uitgevoerd tijdens dit onderzoek?
Waarbij 0 betekent dat het helemaal niets opbrengt en 10 dat al je handelingplannen helemaal uitkomen.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Wat doe je al waardoor je nu op de zit?

*
*
*
*
*

Waar zou je jezelf nu plaatsen met betrekking tot het voeren van oplossingsgerichte gesprekken?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Wat doe je al?

*
*
*
*
*

Wat zou je verder graag willen leren ?

*
*
*
*

Wat zou je mij mee willen geven n.a.v dit onderzoek?

BIJLAGE 3

Kindplan

Naam leerling:	Groep en leerkracht:
Ingevuld samen met:	Datum:

Nu weet/kan ik al:	Om dat te bereiken ga ik:	De leerkracht helpt mij door:	Mijn ouders helpen me door:	Materialen en andere hulpmiddelen die mij helpen:
Doel: straks wil ik weten/kunnen:				Een vriendje of iemand anders die mij kan helpen:

Evaluatiedatum::	Wie evalueert:
Hoe weten we dat het doel bereikt is? Wat merken, zien of horen we dan?	
Uitkomst van de evaluatie: is ons doel bereikt? ja/nee	
Hoe gaan we het vieren ?	
Hoe verder?	

10	Wat kan ik al?	Wat ga ik doen?
9		
8		
7		
6	Wat kan ik al?	Wat ga ik doen?
5		
4		
3	Wat kan ik al?	Wat ga ik doen?
2		
1		

BIJLAGE 4

Oplossingsgerichte Gespreksvoering Observeren

Fase 1: Het begin - Proces/ de procedure - Relatie +positieve sfeer - Kwaliteiten en competenties - Korte () beschrijving - Doel <u>van het gesprek laten</u> formuleren <i>door de ander</i>. - Uitzonderingen op de probleemsituatie. Waarnemingen	Fase 2: De toekomst 1 De wondervraag, 'Stel dat' vraag of een andere variatie. 2 Signalen dat het wonder is gebeurd. 3 Méér details over de gewenste situatie. 4 Relatie-vragen (Heel veel doorvragen) Waarnemingen
Fase 3: Tussendoel en acties. 1 De schaalvragen. 2 Oplossingen concreet maken. 3 Oplossingen levend maken. 4 Meer details over het eerstvolgende stapje. (Eventueel meerdere schaalvragen.) Waarnemingen	Fase 4: Afsluiting en Feedback 1 Complimenterende samenvatting 2 De brug ('en omdat...') 3 De taak. (denk-taak, observatie-taak, doe-taak) Waarnemingen

Bijlage 5

Praten met kinderen i.p.v. over kinderen

onderzoeksvraag

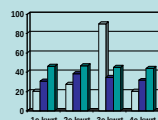
- Is de opbrengst van een handelingsplan hoger wanneer de leerkracht eerst een oplossingsgericht gesprek met het kind voert, in de cyclus van handelingsgericht werken?

Handelingsgericht werken

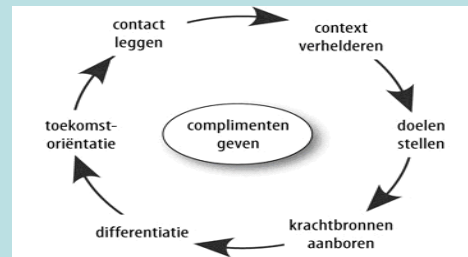

Handelingsplannen

- Hoe vul je deze in?
- In hoeverre betrek je de lln erbij?
- Hoe hoog is de opbrengst van deze handelingsplannen?

Oplossingsgerichte gesprekken

Basisgespreksvaardigheden

- Luisteren met oplossingsgerichte oren
- Non-verbaal gedrag
- Sleutelwoorden echoën
- Open vragen stellen
- Samenvatten
- Wees je bewust van OMA en wees een OEN!
- Gebruik van stilte
- Focus terug brengen naar henzelf
- Bevorderen van oplossingsgericht praten
- Leiden van een stap achter

Contact leggen

- Stel het kind op zijn gemak
- Hoe is het met je?
- Vraag naar iets persoonlijks.
- Stem je af op het kind

Context verhelderen

- Wat speelt er?
- Probleem herkadere in een positieve richting
- De Ik heeft een niet oordelende houding
- Luister naar competenties en krachtbronnen

Doelen stellen

- Samen met het kind
- Positief geformuleerd
- Concreet en meetbaar
- Reëel en haalbaar
- Eenvoudig en klein

Toekomst oriëntatie

- De wondervraag stellen
- Start met een yes-setting
- Doorvragen
- Schaalvraag
- Kindplan
- Vervolgafpraak

Krachtbronnen aanboren

- Luister bij alle vragen naar sterke punten
- Wat heeft de ander al gedaan dat al gewerkt heeft
- Wie of wat heeft daarbij geholpen
- Help het kind zich bewust te worden interne en externe krachtbronnen

Complimenten

- Belangrijk bij alle stappen!!

Differentiatie

- Uitzonderingen zoeken mbt het probleem
- Wat deed het kind toen anders?
- Coping vragen stellen
- Vergrootglas op details zetten
- De uitzondering is het begin van de verandering!

VRAGEN

